

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัย โครงการฟื้นฟูบริเวณประวัติศาสตร์เกาะตระเตา อุทยานแห่งชาติตระเตา ได้ผนวกเรื่องราวชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวเลนเกาะอาดังและเกาะลิเป๊ะ เข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งในขอบเขตของการศึกษาวิจัยด้วย วิธีศึกษาวิจัยดำเนินการ ดังนี้

แหล่งข้อมูล

1. เอกสาร

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับบริเวณประวัติศาสตร์เกาะตระเตา จากแหล่งเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมราชทัณฑ์ หอสมุดมหาวิทยาลัยหอสมุดวิทยาลัย ห้องสมุดประชาชน หน่วยงานราชการในท้องถิ่น และเอกสารที่ถือครองไว้ส่วนตัว ทั้งที่เป็นหนังสือ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ เอกสารพิมพ์ดีด เอกสารตัวเขียน บันทึก และภาพที่เกี่ยวข้อง

1.2 ข้อมูลชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวเลน จากเอกสารที่พิมพ์เผยแพร่แล้ว ทั้งในรูปของหนังสือ นิตยสาร วิทยานพนธ์ และงานวิจัย

2. บุคคล

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับบริเวณประวัติศาสตร์เกาะตระเตา จากการสืบค้นบุคคลที่อยู่ในข่ายจะให้ข้อมูลสำคัญตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ รวม 4 กลุ่ม คือ กลุ่มอดีตเจ้าพนักงานกรมราชทัณฑ์ที่เคยปฏิบัติงานบนเกาะตระเตา กลุ่มอดีตนักโทษเกาะตระเตา ทั้งนักโทษกักกันและนักโทษการเมือง กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เคยปฏิบัติภารกิจบนเกาะตระเตา

และกลุ่มผู้รู้เห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากการสืบค้นพบว่าผู้ที่อยู่ในข่ายที่จะให้ข้อมูลสำคัญ ได้มีเหลืออยู่เพียงกลุ่มอดีตเจ้าพนักงานกรมราชทัณฑ์กับกลุ่มอดีตนักโทษเท่านั้น

กลุ่มอดีตเจ้าพนักงานกรมราชทัณฑ์ที่ยังมีชีวิตอยู่ และสามารถสืบค้นได้ในขณะที่ศึกษาวิจัยมีเพียง 5 คน ทุกคนเป็นอดีตเจ้าพนักงาน ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่ขาดคุณสมบัติที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูล 1 คน เนื่องจากสภาพชราและความจำเลอะเลือน คือ นายสำเนียง เปี่ยมหน้าไม้ มีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดพิษณุโลก จึงยังคงเหลือผู้ให้ข้อมูลสำคัญอยู่ในกลุ่มนี้เพียง 4 คนเท่านั้น

สำหรับกลุ่มอดีตนักโทษเกาะตะรุเตา ที่ยังมีชีวิตอยู่และสืบค้นได้ 3 คน ในจำนวนนี้ "นายพริก เกื่อนุ่น" ไม่สามารถตามตัวได้ จึงยังคงเหลือผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มนี้เพียง 2 คน

ส่วนกลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจและกลุ่มผู้รู้เห็นเหตุการณ์ ที่ยังมีชีวิตอยู่เท่าที่สืบค้นได้ จำนวน 2 คน คือ "จ่าม่อม" กับ "โก-ลก"² จ่าม่อม เป็นผู้ขาดคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูล เนื่องจากชรา เจ็บป่วยเรื้อรัง ความจำเลอะเลือน ส่วน โก-ลก ไม่อาจตามตัวได้

2.2 ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวเลบนเกาะอาดังและเกาะลิเบ๊ะ ได้ตั้งเป้าหมายบุคคลผู้ให้ข้อมูลได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มชาวเลในพื้นที่ศึกษากับกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ศึกษา รวมทั้งผู้ชำนาญการด้านนี้โดยเฉพาะ บุคคลผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวเลบนเกาะอาดังและเกาะลิเบ๊ะดังกล่าวมีจำนวนมากแต่ด้วยข้อจำกัดในด้านระยะเวลาของการศึกษาวิจัย กับข้อจำกัดด้านสภาพพื้นที่ศึกษา ซึ่งเป็นเกาะกลางทะเลลึก จำกัดด้วยช่วงเวลาการเดินทาง จึงทำให้ต้องกำหนดเป้าหมายบุคคลกลุ่มนี้ไว้เพียง 9 คน กลุ่มชาวเลในพื้นที่ศึกษาจำนวน 5 คน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ศึกษาจำนวน 4 คน เป็นผู้บอกข้อมูลสำคัญ

3. ^{๕.๑๔} พจนาศึกษา

- 3.1 เกาะตระกูลเตา มีพจนาศึกษา 2 บริเวณ คือ
  - 3.1.1 บริเวณเขตอ่าวตะโละอูดัง
  - 3.1.2 บริเวณเขตอ่าวตะโละวาว
- 3.2 เกาะอาดังและเกาะติเป๊ะ
  - 3.2.1 เกาะอาดัง บริเวณอ่าวตะโละโป๊ะยะ และอ่าวสน
  - 3.2.2 เกาะติเป๊ะ บริเวณโดยรอบทั้งเกาะ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ มี 2 แบบ คือ
  - 1.1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์เกาะตระกูลเตา
  - 1.2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวเลเกาะอาดังและเกาะติเป๊ะ
2. เครื่องมือสำรวจ
  - 2.1 กล้องวัดมุม พร้อมอุปกรณ์
  - 2.2 เทปวัดระยะทาง ระยะ 50 เมตร
  - 2.3 เข็มทิศ
3. เครื่องมืออ่าน-เขียนแผนที่
  - 3.1 ไม้บรรทัด 300 มิลลิเมตร สำหรับอ่านพิกัดภูมิศาสตร์จากแผนที่ ขนาดมาตราส่วน 1 : 50,000
  - 3.2 ตารางอ่านพิกัดกริด
  - 3.3 แว่นขยายสำหรับอ่านเส้นชั้นความสูง

- 3.4 ปากกาเขียนแผนที่
  - 3.5 เครื่องฉายข้ามศีรษะสำหรับขยายแผนที่
  - 3.6 เครื่องถ่ายเอกสาร สำหรับย่อและขยายแผนที่
  - 3.7 บรรทัดร่องเขียนตัวอักษรพร้อมอุปกรณ์
  - 3.8 ไม้เขียนแผนที่พร้อมอุปกรณ์
  - 3.9 เครื่องถ่ายพิมพ์เขียวพร้อมอุปกรณ์
  - 3.10 กระดาษเขียนแผนที่
  - 3.11 แผนที่ชุด L 7017 ระวัง 4922 II
4. เครื่องมือสร้างรูปจำลอง
    - 4.1 เลื่อย
    - 4.2 คัดเตอร์
    - 4.3 กาวลาเท็กซ์
    - 4.4 กระดาษทราย
    - 4.5 แปรงทาสี
    - 4.6 เครื่องพ่นสี
    - 4.7 ปะเก็นไม้ก๊อก
    - 4.8 ไม้อัด
    - 4.9 สี
    - 4.10 คอมพิวเตอร์
    - 4.11 เลเซอร์ พรินเตอร์
  5. เครื่องมือเก็บบันทึกข้อมูล
    - 5.1 กล้องถ่ายรูป
    - 5.2 เครื่องบันทึกเสียง

- 5.3 फिल्म सी फिल्म सलाई
- 5.4 แแถบบันทึกเสียง
- 5.5 เครื่องพิมพ์ดีด
- 5.6 อุปกรณ์การเขียน
- 5.7 เครื่องฉายสไลด์
- 6. เครื่องมือเขียนภาพลายเส้น
  - 6.1 ชุดเครื่องมือเขียนแบบ
  - 6.2 กระดาษเขียนแบบ
  - 6.3 กระดานรองเขียน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1. การศึกษาเอกสาร
  - 1.1 เอกสารเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เกาะตะรุเตาที่เก็บรวบรวมได้ จำแนกตามระดับความสำคัญของข้อมูลเป็น 2 ระดับ ดังนี้
    - 1.1.1 เอกสารชั้นต้น มี 6 ประเภท คือ
      - 1) ประกาศของทางราชการ จำนวน 10 ฉบับ
      - 2) เอกสารของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จำนวน 1 ฉบับ
      - 3) หนังสือพิมพ์ จำนวน 8 ฉบับ
      - 4) หนังสือ จำนวน 6 ฉบับ
      - 5) บันทึก จำนวน 3 ฉบับ
      - 6) ภาพเขียน จำนวน 1 ภาพ
    - 1.1.2 เอกสารชั้นรอง มี 2 ประเภท คือ

1) หนังสือ จำนวน 27 ฉบับ

2) วิทยานิพนธ์ จำนวน 4 ฉบับ

1.2 เอกสารเกี่ยวกับชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวเล มีเอกสาร 4 ประเภท ดังนี้

1.2.1 วารสารและนิตยสาร จำนวน 27 ฉบับ

1.2.2 หนังสือ จำนวน 5 ฉบับ

1.2.3 วิทยานิพนธ์ จำนวน 3 ฉบับ

1.2.4 เอกสารอื่น ๆ จำนวน 2 ฉบับ

2. การสัมภาษณ์

2.1 สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงในเหตุการณ์ประวัติศาสตร์เกาะตะรุเตา ที่ยังมีชีวิตและมีคุณสมบัติในการให้ข้อมูล รวม 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1.1 กลุ่มอดีตเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ จำนวน 4 คน คือ

1) นายชวลิต มหาวิจิตร อายุ 82 ปี อดีตผู้คุมตรี
นิคมฝึกอาชีพตะรุเตา พ.ศ. 2485-2486 (ช่วงแรก) และ พ.ศ. 2488-2491 (ช่วงหลัง)

2) นายเจิม จิตต์ปราณีต อายุ 75 ปี อดีตผู้คุมตรี ทำหน้าที่หัวหน้าหมวดทะเลเบียน นิคมฝึกอาชีพตะรุเตา พ.ศ. 2485-2491

3) นายนคร สุขหงษ์ทอง อายุ 65 ปี อดีตผู้คุมตรี
นิคมฝึกอาชีพตะรุเตา พ.ศ. 2488-2490

4) นายไพบูลย์ ดิษยทัต อายุ 74 ปี อดีตผู้ช่วยพี่ตี
นิคมฝึกอาชีพตะรุเตา พ.ศ. 2486-2488

2.1.2 กลุ่มอดีตนักโทษ จำนวน 2 คน คือ

1) นายเอ๊ะ เก็นัน อายุ 96 ปี

2) นายนิศย์ รอดรัตน์ อายุ 84 ปี

2.2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวเล มีทั้งชาวเลซึ่งเป็น
เจ้าของกรรมสิทธิ์ศึกษาและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในกรณีศึกษาที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ รวม 2 กลุ่ม
ดังนี้

2.2.1 กลุ่มชาวเล จำนวน 5 คน

- 1) นายชวันเต็ม หาญทะเล อายุ 75 ปี
- 2) นายอุเทิง หาญทะเล อายุ 67 ปี
- 3) นายสุเต็ม หาญทะเล อายุ 42 ปี
- 4) นายร้ออาด หาญทะเล อายุ 41 ปี
- 5) นายบีเค็ม หาญทะเล อายุ 35 ปี

2.2.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ศึกษา จำนวน 4 คน

- 1) นายอนันต์ ทิมปอง ครูใหญ่โรงเรียนบ้านเกาะอาดัง
- 2) นายสมทบ ศรีเรือง ครูโรงเรียนบ้านเกาะอาดัง
- 3) นายณัฐพงศ์ สุวรรณรัตน์ เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย
บ้านเกาะอาดัง
- 4) นายจรัส งามสมัน สำนักงานการประถมศึกษา กิ่ง
อำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล

3. การศึกษาภาคสนาม

3.1 การศึกษาประวัติศาสตร์เกาะตะรุเตา

3.1.1 กำหนดพื้นที่ สืบวิจัยเบื้องต้น ชี้ตำแหน่งบริเวณประวัติศาสตร์
และศึกษาลักษณะสิ่งก่อสร้าง รวม 2 บริเวณ คือ

- 1) บริเวณเขตอ่าวทะเลโละอูดัง
- 2) บริเวณเขตอ่าวทะเลโละวาว

3.1.2 สํารวจ (Surveying) ประกอบด้วย งานหลัก 2 งาน คือ

- 1) งานวงรอบ (Traverse)
- 2) งานหาพิกัดทางภูมิศาสตร์ (Geographic Co-ordinate) และพิกัดกริด (Military Grid Co-ordinate)

งานสำรวจ ได้รับความร่วมมือจากนายช่างโยธา และนักศึกษา
วิทยาลัยครูสงขลา ดังนี้

กองช่างเทศบาลเมืองสงขลา

- (1) นายยุทธนา เหมือนพิทักษ์
- (2) นายสุชน แก้วขาว

กองช่างเทศบาลเมืองหาดใหญ่

- (1) นายถาวร นิตย์โชติ
- (2) นายพรศักดิ์ ชนวนันต์สกุล
- (3) นายกฤษฎา วัตรช่วย

นักศึกษาวิชาเอกภูมิศาสตร์ วิทยาลัยครูสงขลา

- (1) นายประสิทธิ์ ขวัญแก้ว

นักศึกษาวิชาเอกศิลปะ วิทยาลัยครูสงขลา

- (1) นายโอฬาร ชรัตน์
- (2) นายดิเรก อินทร์ทองช่วย

3.2 การศึกษาชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวเล มีบริเวณศึกษารวม 2 บริเวณ คือ

3.2.1 เกาะอาดัง บริเวณอ่าวตะโล๊ะโป๊ะยะ และอ่าวสน

3.2.2 เกาะลิบะ บริเวณโดยรอบเกาะ

4. งานแผนที่และรูปจำลอง

4.1 จัดทำแผนที่เกาะตะรุเตาและแผนที่เขตอุทยานแห่งชาติ ชุด L 7017 ระบาย 4922 II และระบาย 4822 II มาตรฐาน 1 : 50,000 พิมพ์ครั้งที่ 2 กรมแผนที่ทหาร

4.2 ขยายแผนที่เกาะตะรุเตา ระบาย 4922 II จากขนาดมาตรฐาน 1 : 50,000 เป็น ขนาดมาตรฐาน 1 : 5,000 โดยแสดงเส้นชั้นความสูงทุกเส้น จะได้แผนที่ต้นร่าง ขนาดมาตรฐาน 1 : 5,000

4.3 เขียนแผนที่ต้นร่าง

กำหนดเส้นแนวทางถนนสายเดิมที่สร้างในสมัยประวัติศาสตร์ กำหนดตำแหน่งสิ่งก่อสร้างในอดีตลงในแผนที่ต้นร่าง โดยอาศัยข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม

4.4 จัดทำรูปจำลอง (Model)

รูปจำลองเกาะตะรุเตา มาตรฐาน 1 : 5,000 จัดทำแยกเป็น 6 ชั้น นำมาต่อแบบเข้ากันเป็นแผ่นเดียวกันรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาด 3.0 x 5.62 เมตร ตรงมุมซ้ายบนของรูปจำลองเป็นรูปจำลองเขตอุทยานแห่งชาติตะรุเตา ขนาดมาตรฐาน 1 : 50,000 วัสดุหลักที่ใช้ทำประกอบด้วย ไม้ ไม้อัดและปะเก็นไม้ก๊อก

5. งานศึกษาลักษณะสิ่งก่อสร้าง

ในการศึกษาลักษณะสิ่งก่อสร้างในบริเวณประวัติศาสตร์เกาะตะรุเตา ดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

5.1 ศึกษาข้อมูลประเภทสิ่งก่อสร้าง จากเอกสาร การสัมภาษณ์และการสำรวจภาคสนาม

5.2 ศึกษาข้อมูลลักษณะสิ่งก่อสร้าง และประเภทสิ่งก่อสร้างเพิ่มเติมจากอดีตเจ้าพนักงานกรมราชทัณฑ์ที่เคยปฏิบัติงานบนเกาะตะรุเตาและอดีตนักโทษเกาะตะรุเตา พร้อมกับเขียนภาพร่างลายเส้นลักษณะสิ่งก่อสร้างตามข้อมูลที่ได้ แล้วให้ผู้บอกข้อมูลตรวจสอบ ทั้งนี้ โดยให้ผู้บอกข้อมูลที่พอจะร่างภาพหายาบ ๆ ได้ ได้ร่างภาพลายเส้นให้ดูก่อน

5.3 นำภาพลักษณะสิ่งก่อสร้างที่เขียนเสร็จแล้วตามข้อ 5.2 ให้ผู้บอกข้อมูลทุกคนที่ยังจำลักษณะสิ่งก่อสร้างนั้น ๆ ได้ ได้พิจารณาตรวจสอบวิเคราะห์ร่วมกันจนเป็นที่พอใจ

5.4 นำผลการพิจารณาตรวจสอบและวิเคราะห์ตามข้อ 5.3 มาแก้ไขปรับปรุง เขียนภาพใหม่ แล้วนำให้ผู้บอกข้อมูลตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งหรืออีกหลายครั้ง จนได้ภาพสิ่งก่อสร้างที่ถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ วิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ 2 วิธี คือ

1.1 การวิพากษ์วิจารณ์ภายนอก (External Criticism) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลว่าเป็นเอกสารฉบับเดิมหรือไม่เพียงใด ทั้งนี้โดยพิจารณาจากลักษณะการเขียน การเขียนสะกดถาวรนต์ ข้อมูลที่เป็นหลักฐานอ้างอิง เป็นต้น

1.2 การวิพากษ์วิจารณ์ภายใน (Internal Criticism) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความเชื่อถือของข้อมูลนั้น จากการพิจารณาความถูกต้องของข้อมูล และองค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งโดยปกติจะทำร่วมกันไปกับการวิพากษ์วิจารณ์ภายนอก

2. ข้อมูลการทำแผนที่ มีการกำหนดจุดและลักษณะสิ่งก่อสร้าง ดังนี้
  - 2.1 เปรียบเทียบแผนที่ต้นร่าง ขนาดมาตราส่วน 1 : 5,000 กับภูมิประเทศจริง แล้วปรับปรุงให้ถูกต้องตามความเป็นจริง
  - 2.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างตำแหน่งของสิ่งก่อสร้าง กับภูมิประเทศจริง
  - 2.3 วิเคราะห์ผังบริเวณสิ่งก่อสร้าง เพื่อหาพิศและพื้นที่บริเวณสิ่งก่อสร้าง
  - 2.4 วิเคราะห์ลักษณะสิ่งก่อสร้าง โดยการเปรียบเทียบข้อมูลของลักษณะสิ่งก่อสร้างประเภทต่าง ๆ จากผู้ออกข้อมูลหลาย ๆ คน
3. ข้อมูลชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวเล
วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

เชิงอรรถ บทที่ 2

1 สัมภาษณ์ นายสมิตร เกื่อนน

2 สัมภาษณ์ นายพานิช พ่วงพล

